

NAMN ATT MINNAS

SVEN DAHLMAN

Sven Dahlman är gammal upsaliensisk kårordförande och tillhörde, ehuru själv liberal, den lysande och redan legendariska kretsen kring konservatismens kvickaste och mest stridbara företrädare i 30-talets Uppsala: Gudmund Björck och Torvald Höjer, bägge bortgångna i förtid.

Dahlmans huvudämne var statskunskap, som han läste för Axel Brusewitz. En av hans mest ryktbara kamrater på Brusewitz' seminarier har berättat att Dahlman inte sällan brukade falla i sömn under de långrandiga förhandlingarna, med huvudet mellan händerna, diskret lutad över bordskanten. Men varje gång profeten slog upp ett glas vatten åt sig, vaknade Dahlman till vid det porlande ljudet, lyfte på huvudet och mumlade belevat: »Skåll!»

Med en så verserad läggning tycktes Dahlman förutbestämd till diplomat. Han började emellertid sin bana som journalist. Efter fil. kand. 1927 fortsatte han sina statsvetenskapliga studier i Helsingfors och Genève, men återfanns 1933 som politisk redaktör på Upsala Nya Tidning. Under den egocentriske och elake, av många beundrade, av än fler avskydde »Koftan» Johanssons ledning skolades han i den politiska journalistikens konst. Hans publicistiska karriär blev dock inte långvarig. Redan 1936 utsågs han till pressattaché i Helsingfors.

Det var ett utomordentligt gott val. Under sin studietid i Helsingfors hade

Dahlman förstått att skaffa sig såväl goda insikter som goda förbindelser i finländskt samhällsliv och detta i förening med hans starka intresse och varma tillgivenhet för Finland gjorde honom idealisk för sin post. Han utförde på den en insats långt utöver den för en pressattaché vanliga; det brukade sägas, och inte bara på skämt, att mot slutet av 30-talet hela svenska beskickningen i Helsingfors sköttes av Dahlman.

När det år 1939 drog ihop sig på allvar i öster, hemkallades han till UD för att tjänstgöra som förste sekreterare på pressbyrån. Men då ryssarna överföll Finland tog han tjänstledigt för att helt ägna sig åt Finlands sak. Han blev eldsjälens i den s.k. Finlandskommittén och stack inte på minsta sätt under stol med sin bitterhet och indignation över samlingsregeringens till en början uppseendeväckande passivitet och oginhet, när det gällde att hjälpa Finland, främst genom frivilliga. Han kom att höra till de lidelsefullaste och mest oförblommerade kritikerna av den officiella Finlands-politiken. Traditionen förmäler att han brukade avsluta sina telefonsamtal under de upprörda veckor som föregick marsfreden med orden: »Per Albin är en knöl och Günther är ett kräk och jag säger detta så mycket hellre som jag vet att min telefon är avlyssnad.»

Därmed må vara hur som helst. Säkert är att vi på den tiden — hur

fjärran verkar den inte nu! — hade en vidsynt utrikesminister som förstod att uppskatta en motståndares ärliga övertygelse och resultatet av Dahlmans opposition blev den gången en ärofull deportation. På våren 1940 utnämndes han till förste legationssekreterare i Washington. Fyra år senare var han legationsråd och en av de mest populära diplomaterna i den amerikanska huvudstaden. Efter krigets slut blev han chef för UD:s pressbyrå och tillvann sig som sådan en vidsträckt uppskattning inte bara bland sina medarbetare och bland svenska pressmän och här akkrediterade utländska korrespondenter utan också i ledande politiska kretsar.

Det förvånade därför ingen, när han efter ett par år som pressbyråchef utsågs till utrikesråd och chef för politiska avdelningen, ur vissa synpunkter den viktigaste befattningen i UD vid sidan av utrikesministerns. Det blev hans olycka. Dahlman är inte bara intelligent, kunnig och skicklig, han har också — som med all önskvärd tydlighet torde ha framgått — förmågan att bilda sig en egen uppfattning. Det kom att stå honom dyrt, ty vi hade som bekant fått en annan utrikesminister sedan kriget. Hr Undén sätter större värde på anpassningsduglighet än på kritiskt omdöme, oavhängighet och oräddhet och följden blev för Sven Dahlmans räkning en misshushållning med hans begåvning, som närmast sig personförföljelse.

Vid första lägliga tillfälle gjorde sig hr Undén av med den obekväme Dahlman, som fr. o. m. år 1953 förordnades till sändebud i Haag. På denna aktningsvärda men i det långa loppet föga stimulerande post fick han kvarstå i hela åtta år, dvs. dubbelt så länge som normalt. Därefter utsågs Dahlman, som då redan mer än ett decennium betraktats som en av den svenska

diplomatins värdefullaste tillgångar till ambassadör i — Kairo! Intet ont om pyramiderna och sfinxen, men det är förklarligt att denna utnämning karakteriserades som en skandal. Det stora flertalet av Dahlmans egna kolleger ansåg honom självskrivnen som ambassadör i Washington och vår avgående Washingtonambassadör Boheman rekommenderade honom uttryckligen som sin efterträdare. I stället förvisade den minnesgode hr Undén som sagt Sven Dahlman efter åtta långa år i Haag till Kairo.

Som om denna förolämpning inte skulle varit nog, hade regeringen panna att i början av detta år erbjuda Sven Dahlman uppgiften att samordna och leda den sent omsider beslutade upplysningskampanj om Sverige i utlandet, vars syfte är att försöka återställa något litet av den goodwill vi genom samma regerings förvållande mistat. Det verkar som ett utstuderat hån, men är förmodligen bara ett utslag av den makalösa taktlöshet och klumpighet, som brukar sätta sin prägel på vår regerings relationer till omvärlden. Efter att i tio års tid ha missbrukat och förödmjukat Sven Dahlman begärde regeringen alltså att han nu skulle ägna sina bästa krafter åt att kratsa kastanjerna ur elden åt hrr Undén, Erlander och Lange, att han med entusiasm skulle gå in för att i görligaste mån söka utplåna intrycket av den självgoda och bornerade isolatism, han djupt måste ha ogillat.

Sven Dahlmans svar var det enda möjliga, det enda värdiga: han lämnade utrikesförvaltningen. Han har nu inträtt i Industriförbundet som verkställande direktörens ställföreträdare med särskild uppgift att handlägga frågor angående utrikeshandel och handelspolitik. Åtgärden torde få ses i samband med den pågående samordningen av Industriförbundet

och Exportföreningen. När denna samordning är genomförd, kan man utgå från att Dahlman kommer att bli vad man skulle kunna kalla den svenska industriens utrikesminister. Ingen kan förundra sig över Sven Dahlmans steg. Att hans avgång innebär en mycket stor förlust för svensk utrikesförvaltning behöver mot bakgrund av vad som ovan anförts inte särskilt understrykas, lika litet som det behöver understrykas att utrikesledningen därvidlag har sig själv — och ingen annan — att skylla.

På sin nya post kommer Sven Dahlman helt säkert att kunna göra den verkligt betydelsefulla insats för sitt land, som han är så eminent skickad

för och som det så länge varit honom förmenat att göra. Det är både landet och honom mer än väl unnat. Sven Dahlman är en av de undantagsmänniskor som är karlar för sin hatt och ändå inte — eller nästan inte — har några fiender. Hans frimodighet, självständighet och humor har gjort honom avhållen som människa och hans fina intelligens, omdömesgillhet och handlag har gjort honom uppuren som yrkesman. Är det någon som har förutsättningar att återge oss good-will i utlandet är det han. Man skulle önska att en dag få se honom inte bara som den svenska industriens utan som Sveriges utrikesminister.

G. U.

